

Slim laden voor iedereen

Leidraad Marktconsultatie

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 De belofte van Slim laden	3
1.2 Programma voor opschaling Slim laden	3
1.3 Marktconsultatie	4
1.4 Consultatie overige stakeholders	4
1.5 Leeswijzer	4
2. Aanpak en procedure	5
2.1 Planning marktconsultatie	5
2.2 Stellen van vragen	5
2.3 Wijze van indienen	5
2.4 Verdiepende gesprekken	5
2.5 Verslaglegging	6
2.6 Voorwaarden en uitgangspunten	6
3. Programma Slim laden voor iedereen	8
3.1 Slim laden op grote schaal	8
3.2 Doelen	8
3.3 Beoogde effecten	9
3.4 Inspanningen	10
3.5 Uitgangspunten en focus voor het Programma	11
3.6 Naar een Stimuleringsregeling	12
3.7 Monitoring en evaluatie	16
4. Ontwerp Stimuleringsregeling Slim laden	17
4.1 Stimuleringsregeling Slim laden	17
4.2 Opbouw vergoeding	17
4.3 Proces Stimuleringsregeling	18
4.4 Systematiek	19
4.5 Voorwaarden	20
Bijlage: begrippenkader	24

1. Inleiding

1.1 De belofte van Slim laden

Nederland verduurzaamt in hoog tempo. Elektrisch rijden is niet meer weg te denken uit ons straatbeeld en het aanbod van hernieuwbare energie uit zon en wind neemt snel toe. Duurzame energie komt daardoor meer en meer in golven beschikbaar, terwijl de vraag naar duurzame energie vanuit mobiliteit toeneemt. Met andere woorden, de productie van duurzame energie wordt minder beheersbaar, terwijl de vraag ernaar stijgt. Ons energiesysteem is nog niet ingericht op variabele vraag en aanbod. Slim laden maakt het mogelijk om elektrische auto's te laden als duurzame energie volop beschikbaar is en de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk optimaal te benutten. Daarmee maakt Slim laden het mogelijk om de verwachte miljoenen elektrische auto's in te passen in ons energiesysteem.

1.2 Programma voor opschaling Slim laden

Vanuit de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) werken overheden, netbeheerders, gebruikersvertegenwoordigers en marktpartijen samen aan de ontwikkeling van toekomst bestendige laadinfrastructuur. Slim laden is daar onderdeel van. De werkgroep Smart Charging is verantwoordelijk voor dit thema en leverde in 2021 een verkenning naar de organisatie van Slim laden op. Als vervolg hierop heeft de werkgroep het initiatief genomen om het Programma Slim laden voor iedereen te gaan ontwikkelen.

Het doel van dit Programma is om de toepassing van Slim laden op grote schaal in Nederland mogelijk te maken. Het Programma streeft naar 70% of meer elektrische rijders die structureel Slim laden in 2025. De scope van het Programma omvat zowel de private als (semi)publiek toegankelijke laadpunten, waarbij het grootste deel van de laadsessies op dit moment op private locaties plaatsvindt. Het Programma richt zich daarvoor op het stimuleren van de vraag naar Slim laden bij Gebruikers, het (financieel) stimuleren van een aantrekkelijk en duidelijk Laadaanbod van Slim laden door Aanbieders en het faciliteren en borgen van Slim laden via kaders.

Beoogde effecten van het Programma zijn dat (potentiële) Gebruikers op een laagdrempelige en zorgeloze manier kunnen wennen aan Slim laden en dat Aanbieders de mogelijkheid kunnen benutten om (bewezen) technieken voor Slim laden in de praktijk toe te passen vanuit een groter verdienpotentieel. Daarnaast levert het Programma een maatschappelijke bijdrage aan de borging van een toekomstbestendig, duurzaam en slim energiesysteem. Bovendien kunnen zo Nederlandse bedrijven internationaal een inspiratie blijven voor de ontwikkeling en toepassing van nieuwe en slimme laadtechnieken en -oplossingen.

Het Programma Slim laden voor iedereen is op dit moment in de opbouwfase en wil daarbij graag de kracht en creativiteit van stakeholders in het ecosysteem van elektrisch rijden en laden benutten. Daartoe consulteert het Programmateam, in samenwerking met de NAL, verschillende stakeholdergroepen.

1.3 Marktconsultatie

Doelgroep

Via deze marktconsultatie wil de NAL, namens het Programmateam, de kracht en creativiteit van Aanbieders benutten voor de opbouw van het Programma Slim laden voor iedereen. Onder Aanbieders worden partijen verstaan die Slimme laaddiensten aan elektrische rijders kunnen en/of willen aanbieden. Het gaat hier onder andere (en niet uitsluitend) om Charge Point Operators, e-Mobility Service Providers, leasemaatschappijen, energieleveranciers, autofabrikanten en Smart Charging providers.

Doel

Het doel van deze marktconsultatie is om (1) een reflectie van Aanbieders te verkrijgen op de in dit document beschreven contouren van het Programmaplan Slim laden voor iedereen, wat zowel het stimuleren van de vraag, het stimuleren van het aanbod als het zorgen voor goede kaders omvat en (2) om de beoogde Stimuleringsregeling (in ontwikkeling) goed te laten aansluiten bij de beelden en mogelijkheden van marktpartijen.

In algemene zin wil de NAL informatie inwinnen over een effectieve aanpak om de doelstelling van Programma Slim laden voor iedereen te realiseren. Marktpartijen worden, naast de reflectie op het voorlopige Programmaplan, ook uitgenodigd om een alternatieve aanpak aan te dragen.

1.4 Consultatie overige stakeholders

Parallel aan deze marktconsultatie consulteert het Programmateam andere stakeholders waaronder gebruikers(vertegenwoordigers), private opdrachtgevers (werkgeversorganisaties), publieke opdrachtgevers (NAL-regio's), netbeheerders, FET, NVDE, Netbeheer Nederland, DOET, eViolin en VNA. Op deze manier beoogt het Programmateam alle relevante perspectieven mee te nemen op vraag, aanbod en kaders van Slim laden, voor zowel bestaande als nieuwe Gebruikers en voor zowel lopende als nieuwe afspraken en concessies. Op basis van de opbrengst van deze consultaties vindt verdere doorontwikkeling van het Programma plaats.

1.5 Leeswijzer

Deze leidraad beschrijft de werkwijze en inhoud van deze Marktconsultatie. Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op de werkwijze en procedure. Hoofdstuk 3 geeft een verdere toelichting op het Programma Slim laden voor iedereen en hoofdstuk 4 gaat in op de uitnodiging aan Aanbieders om Slimme laaddiensten op grote schaal te gaan aanbieden. Om voldoende diepgang te krijgen in de reactie is het ontwerp van het Programma en de stimuleringsregeling specifiek beschreven. Definitieve keuzes zijn echter nog niet gemaakt. De marktconsultatie draagt bij aan de verdere ontwikkeling. De publicatie van de marktconsultatie betekent niet dat al vaststaat dat de regeling uitgevoerd wordt. Via het document 'Aanmeld- en vragenformulier.docx' kunnen Aanbieders deelnemen aan deze marktconsultatie. Bijlage 1 bevat een overzicht van de in dit document gehanteerde definities.

2. Aanpak en procedure

De NAL faciliteert de marktconsultatie. Communicatie met Aanbieders vindt plaats via de website (www.agendalaadinfrastructuur.nl) en e-mailadres (Secretariaat-NAL@rvo.nl). Ook al is de NAL geen entiteit en dus geen aanbestedende dienst, neemt de NAL alle voor een marktconsultatie gangbare randvoorwaarden met betrekking tot vertrouwelijkheid, een zorgvuldige procedure en verslaglegging in acht. Dit hoofdstuk licht dit toe.

2.1 Planning marktconsultatie

De marktconsultatie bestaat uit de volgende stappen:

• Vooraankondiging	3 februari 2022
• Publicatie marktconsultatie	11 maart 2022
• Sluiting mogelijkheid tot stellen van vragen	22 maart 2022
• Beantwoording van vragen in nota van inlichtingen	25 maart 2022
• Aanmelding inclusief ingevuld vragenformulier	1 april 2022
• Uitnodiging voor verdiepend gesprek	6 april 2022
• Verdiepende gesprekken	week 15 en week 16 2022
• Opstellen en publiceren verslag	29 april 2022

2.2 Stellen van vragen

Na de publicatie kunt u vragen stellen over de documenten van deze marktconsultatie. Vragen kunnen gesteld worden via Secretariaat-NAL@rvo.nl tot en met uiterlijk 22 maart 2022. Vragen die op andere wijze worden ingediend, worden niet beantwoord. Gestelde vragen en de antwoorden daarop worden geanonimiseerd beschikbaar gesteld op uiterlijk 25 maart, middels de publicatie van een Nota van Inlichtingen op de website van de NAL.

2.3 Wijze van indienen

De NAL verzoekt u, uw aanmelding voor de marktconsultatie en het ingevulde formulier 'Aanmeld- en vragenformulier.docx' in te dienen per e-mail. U kunt uw email verzenden aan Secretariaat-NAL@rvo.nl. Het Programma vraagt u om, indien u op een bepaalde vraag geen antwoord wenst te geven, aan te geven waarom u hier geen antwoord op geeft. Tevens heeft u de mogelijkheid, indien u bijvoorbeeld een gespecialiseerd bedrijf bent, alleen de vragen te beantwoorden die op uw specialisme betrekking hebben. U heeft bij elke vraag de mogelijkheid in uw beantwoording alternatieven aan te dragen.

2.4 Verdiepende gesprekken

Het Programmteam van de NAL is voornemens om op basis van de ontvangen Aanmeld- en vragenformulieren een aantal partijen uit te nodigen voor een individueel verdiepend gesprek van maximaal 2 uur. Het Programmteam heeft geen verplichting om alle Aanbieders die een aanmelding hebben gedaan en het vragenformulier hebben ingevuld uit te nodigen voor een gesprek.

De gesprekken vinden plaats in week 15 en 16 van 2022 en worden in overleg tussen de NAL en de uitgenodigde partij gepland in de volgende tijdsvensters:

- Dinsdag 12 april 10 – 12 uur
- Dinsdag 12 april 14 – 16 uur
- Donderdag 14 april 10 – 12 uur
- Dinsdag 19 april 10 – 12 uur
- Dinsdag 19 april 14 – 16 uur
- Donderdag 21 april 10 – 12 uur

2.5 Verslaglegging

Indien u, uw ingevulde formulier ‘Aanmeld- en vragenformulier.docx’ uiterlijk op de daartoe in de planning gestelde uiterste datum indient, dan maakt het Programmeerteam gebruik van de door u verstrekte informatie. De antwoorden worden niet beoordeeld.

De schriftelijk ingediende antwoorden worden geanonimiseerd gebruikt bij het verder ontwikkelen van het Programma Slim laden voor iedereen. Het Programma bepaalt welke informatie wordt verwerkt en houdt daarbij rekening met de commerciële belangen van Aanbieders. Informatie die wordt gedeeld tijdens de verdiepende gesprekken is vertrouwelijk maar kan, zover het geen commerciële belangen schaadt, gebruikt worden bij de uitwerking van het Programma en op hoofdlijnen en geanonimiseerd uitgewerkt worden in het algemene marktconsultatieverslag. Dit verslag wordt uiterlijk 29 april beschikbaar gesteld via de website van de NAL. Het marktconsultatieverslag wordt gebruikt als informatiebron bij het verder ontwikkelen van het Programma.

U dient er zich dus van bewust te zijn dat u commercieel of anderszins gevoelige informatie zou kunnen verstrekken of informatie waarop intellectuele eigendomsrechten van u of andere partijen op van toepassing zijn en die u niet mag of wilt delen. Mocht een dergelijk geval zich voordoen en de verstrekte informatie wordt verwerkt in het marktconsultatieverslag en ter beschikking gesteld aan andere deelnemende partijen, dan kan de NAL hiervoor niet verantwoordelijk of aansprakelijk worden gesteld.

2.6 Voorwaarden en uitgangspunten

Dit document en de overige bij deze marktconsultatie behorende documenten zijn met zorg samengesteld. Mocht u desondanks tegenstrijdigheden of onvolkomenheden constateren of klachten hebben, dan dient u deze zo spoedig mogelijk schriftelijk kenbaar te maken via een email naar Secretariaat-NAL@rvo.nl.

Indien na afronding van de marktconsultatie blijkt dat dit document, of de overige bij deze marktconsultatie behorende en door de NAL samengestelde documenten tegenstrijdigheden of onvolkomenheden bevatten, dan kan dit de deelnemende partijen niet worden aangerekend. Bij deze marktconsultatie worden de principes van het Europees aanbestedingsrecht nageleefd. De beginselen transparantie, non-discriminatie en proportionaliteit worden in acht genomen.

Uw deelname aan deze marktconsultatie is niet verplicht. Indien u deelneemt aan deze marktconsultatie, dan gelden de volgende voorwaarden:

- Uw deelname schept voor de NAL of het te ontwikkelen Programma geen verplichtingen jegens u;
- U kunt geen rechten ontleen aan de informatie die tijdens de marktconsultatie door het Programma beschikbaar gesteld wordt;
- Deelname aan deze marktconsultatie heeft geen invloed op de beoordeling van een eventuele toekomstige aanmelding en/of inschrijving;
- Het Programmateam mag de ontvangen informatie gebruiken voor het ontwikkelen van het Programma Slim laden voor iedereen;
- Intellectuele eigendomsrechten blijven eigendom van de rechthebbenden;
- Door het indienen van een ingevuld formulier 'Aanmeld- en vragenformulier.docx' gaat u akkoord met de voorwaarden van deze marktconsultatie;
- Het Programmateam is niet verplicht om de verkregen informatie toe te passen;
- Voor het verstrekken van informatie en deelname aan de marktconsultatie worden geen kosten vergoed;
- Door u verstrekte documenten worden niet geretourneerd;
- U garandeert vertrouwelijk om te gaan met van de NAL verkregen informatie die benoemd is als vertrouwelijk;
- Alle informatie die u indient als vertrouwelijk zal zodanig behandeld worden;
- Het formulier 'Aanmeld- en vragenformulier.docx' dient via het e-mailadres Secretariaat-NAL@rvo.nl ingediend te worden. Op andere wijzen ingediende aanmeld- en vragenformulieren worden niet in behandeling genomen.

De NAL behoudt zich het recht voor om de planning zoals is opgenomen op de website van de NAL te wijzigen en de marktconsultatie (tussentijds) tijdelijk te staken of definitief te beëindigen.

3. Programma Slim laden voor iedereen

3.1 Slim laden op grote schaal

Nederland staat voor de uitdaging om steeds meer duurzame energie en elektrische auto's in te passen in het energiesysteem. Slim laden maakt het mogelijk om het laadgedrag van auto's zodanig te beheersen, dat in het laadproces rekening gehouden wordt met bijvoorbeeld de voorkeuren van en marktwerking tussen de Gebruikers, Aanbieders van laaddiensten, locatie-eigenaren, energieaanbieders, netbeheerders en overheden. In de voorbije jaren is de techniek voor Slim laden in verschillende (proef)projecten steeds verder ontwikkeld. Bovendien is inmiddels duidelijk dat Slim laden nodig is om de transitie naar elektrisch rijden op duurzame energie mogelijk te maken.

De toepassing van Slim laden is op dit moment vaak nog beperkt tot (weliswaar steeds grotere) proefprojecten en specifieke locaties. Het verdelen van de beschikbare capaciteit van een netaansluiting bij laadpalen, laadpleinen, grotere gebouwen en thuisladers gebeurt volop. Daarnaast neemt het Slim laden aanbod voor elektrische rijders die thuis laden steeds meer toe. Toch blijft de opschaling van Slim laden nog uit.

Het gebruik van Slim laden kan de komende jaren voor steeds meer partijen aantrekkelijk worden. Gebruikers krijgen bijvoorbeeld steeds meer mogelijkheden om duurzaam te laden en te profiteren van variabele energieprijzen. Aanbieders krijgen mogelijkheden om het laden van grote aantallen voertuigen te managen, waardoor nieuwe verdienmodellen (kunnen) ontstaan.

Bovendien is versnelling van de opschaling van Slim laden nodig opdat de steeds groter wordende aantallen elektrische voertuigen kunnen blijven laden in een toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem. Het momentum daarvoor is nu. Dit Programma wil Gebruikers bewegen om meer en meer gebruik te gaan maken van Slimme laaddiensten en Aanbieders stimuleren meer en meer Slimme laaddiensten aan te bieden. Deze marktconsultatie heeft als doel de wijze voor het stimuleren van het aanbieden van Slimme laaddiensten bij (toekomstige) Aanbieders te toetsen als input voor een definitieve uitwerking van het Programma.

3.2 Doelen

Het Programma Slim laden voor iedereen beoogt de groei van de vraag (van elektrische rijders) naar en het aanbod van (Aanbieders) Slim laden te versnellen. Het Programma heeft als doel dat in 2025 van de elektrische rijders 70% of meer slim laadt.

Het Programma kent de volgende subdoelen:

Snellere groei van de vraag naar Slim laden

- Hogere kans dat (potentiële) Gebruikers en opdrachtgevers Slim laden als (nieuwe) norm beschouwen;
- Beter inzicht in de factoren die bijdragen aan de (passieve) adoptie van, of de (actieve) keuze voor Slim laden door (potentiële) Gebruikers en private opdrachtgevers;
- Grotere bekendheid Slim laden en de voordelen bij (potentiële) elektrische rijders en private opdrachtgevers;
- Betere beschikbaarheid informatie voor (potentiële) Gebruikers en private opdrachtgevers.

1. Snellere groei van een aantrekkelijk aanbod van Slim laden

- Meer Aanbieders die Slim laden aanbieden;
- Snellere groei aanbod van Slim laden op relevante locaties;
- Laagdrempeliger aanbod Slim laden;
- Aanbod en dienstverlening met een hogere kans op een positieve gebruikerservaring met Slim laden;
- Laadketen beter ingericht op Slim laden.

3.3 Beoogde effecten

De uitvoering van het Programma beoogt de volgende effecten te bereiken:

Markt

- Vergroot verdienpotentieel voor toepassen van Slim laden;
- Voorbereid op implementatie van Slim laden op grote schaal;
- Inzicht in prijselasticiteit en gedrag van Gebruikers bij aanbod Slim laden.

Gebruikers

- Gewenning aan Slim laden als de norm voor Bestemmingsladen;
- Duidelijker Laadaanbod;
- Mogelijkheid om te kiezen voor Slim laden naar eigen behoefte op grote aantallen laadlocaties;
- Zonder zorgen overstappen op elektrisch rijden.

Maatschappelijk

- Reductie CO₂-uitstoot door grotere haalbaarheid opschaling elektrisch rijden;
- Reductie CO₂-uitstoot door grotere haalbaarheid inpassing groeiend aandeel zon en wind;
- Betere benutting van de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet;
- Groter verdienpotentieel elektrisch rijden en laden vanuit stevigere koplopers-rol.

3.4 Inspanningen

Om bovenstaande doelen te realiseren zet het Programma in op het stimuleren van de vraag naar en aanbod van Slim laden. Daarbij werkt het Programma voor zowel Gebruikers als Aanbieders van Slim laden aan kaders die het gebruiken en aanbieden van Slim laden optimaal faciliteren en borgen.

Stimuleren vraag naar Slim laden

Hoe aantrekkelijker het voor Gebruikers is om slim te gaan laden, hoe sneller de vraag toeneemt. Het Programma zet daarvoor in op het borgen van een aantrekkelijk, duidelijk en transparant aanbod voor Slim laden. De mogelijkheden en toegevoegde waarde van Slim laden voor Gebruikers zijn nu vaak nog onbekend en onduidelijk. Onder andere Aanbieders hebben een direct contact met (toekomstige) Gebruikers. Hiermee spelen zij een belangrijke rol in de communicatie naar en met Gebruikers. Hoe meer het lukt om Gebruikers te faciliteren en hun beeldvorming van Slim laden positief te beïnvloeden, hoe eerder zij geneigd zijn Slim laden als norm voor Bestemmingsladen te adopteren, en des te sneller de vraag naar Slim laden groeit. Hiervoor ontwikkelt het Programma een overkoepelende aanpak.

Het Programma werkt onder andere aan:

- Het borgen van een Slim laden aanbod waarbij transparantie, duidelijkheid en controle voor Gebruikers centraal staan;
- Kennisontwikkeling door middel van onderzoek onder Gebruikers naar (contra)productieve communicatieframes;
- Het faciliteren van een eenduidige informatievoorziening over Slim laden, op de juiste plaats en het juiste moment;
- Voorlichting en samenwerking met werkgevers om Slim laden op te nemen in hun leaseregeling en/of laadvoorziening op werklocaties.
- Het ontwerpen van een monitoringsaanpak waarmee de (beoogde) verschuiving van de houding onder (toekomstig) Gebruikers ten opzichte van Slim laden gemeten wordt.

Gebruikersaanpak nog in ontwikkeling

Het verhaal over Slim laden voor (toekomstige) Gebruikers, en welke communicatieframes en kanalen daarbij effectief zijn, is nog in ontwikkeling. Parallel aan deze marktconsultatie vindt daarop onderzoek en uitwerking plaats. In deze marktconsultatie vragen we ook aan Aanbieders om suggesties te doen over het benaderen en positief beïnvloeden van Gebruikers.

Stimuleren aanbod van Slim laden

De groei van Slim laden komt alleen tot stand als hiervoor voldoende aanbod is. Het Programma Slim laden voor iedereen zet daarom, naast het stimuleren van de vraag, in op het stimuleren van een versnelde groei van het aanbod van Slimme laaddiensten door Aanbieders. Uit diverse onderzoeken, interviews en praktijkinzichten blijkt dat de business case voor het aanbieden van Slimme laaddiensten voor Aanbieders vaak nog ontbreekt of te beperkt is. Daarmee blijft de groei van het aanbod op grotere schaal uit. Om deze reden wil het Programma (1) zorgen dat Aanbieders zoveel mogelijk ruimte hebben om business cases voor Slim laden te ontwikkelen en (2) Aanbieders financieel ondersteunen bij hun business case voor Slimme laaddiensten.

Hieraan geeft het Programma vorm door de ontwikkeling van een Stimuleringsregeling voor Aanbieders. Deze regeling beoogt het aantal afgenomen Slimme laadsessies gedurende de looptijd van het Programma te maximaliseren en geeft kaders waar het aanbod met Slimme laaddiensten aan moet voldoen. Het voorlopige ontwerp van deze Stimuleringsregeling staat centraal in deze marktconsultatie. We lichten de werking ervan toe in paragraaf 3.6 en geven een eerste uitwerking in Hoofdstuk 4.

Kaders om Slim laden te faciliteren en te borgen

Voor Aanbieders zijn afspraken met opdrachtgevers (i.e. locatie-eigenaren, vloot-eigenaren/werkgevers, gemeenten, regio's en VVE's) vaak bepalend in de mogelijkheden die zij hebben om Slimme laaddiensten aan te bieden. Het Programma zet dan ook in op het creëren van bevorderende kaders voor de verschillende typen laadlocaties. Het gaat hierbij om concrete afspraken met opdrachtgevers van private, semipublieke en publieke laadinfrastructuur die ervoor zorgen dat Aanbieders hier Slimme laaddiensten aan kunnen bieden richting Gebruikers. Gedacht kan worden aan samenwerkingen met gemeenten en (NAL-)regio's, werkgevers, vastgoedeigenaren en leasemaatschappijen. Op deze manier kan zowel de vraag naar Slim laden worden vergroot, als de mogelijkheid voor Aanbieders om binnen de randvoorwaarden van opdrachtgevers Slimme laaddiensten aan te bieden.

3.5 Uitgangspunten en focus voor het Programma

Voor de inhoudelijke uitwerking van de hiervoor beschreven inspanningen werken we met een aantal uitgangspunten. Deze zijn:

- **Focus op Bestemmingsladen** – Het gebruik van Slimme laaddiensten ligt het meest voor de hand op locaties waar een Gebruiker langer verblijft. Daar is geen noodzaak om de batterij in korte tijd vol te laden, zoals dat bijvoorbeeld bij een tussenstop of 'gastladen' wel het geval kan zijn. De nadruk ligt dan ook op het aanbieden van Slimme laaddiensten op die locaties. Dit zijn overwegend thuis- en werklocaties. Op deze locaties wordt vanzelfsprekend wel gebruik gemaakt van verschillende laadoplossingen op privaat, semipubliek en publiek terrein.
- **Perspectief Gebruiker voorop** – In de uitwerking denken we allereerst vanuit belang en behoefte van de Gebruiker die er uiteindelijk zelf over gaat of die Slim laden adopteert als norm voor Bestemmingsladen;
- **Ruimte voor Aanbieders** – Hoe meer ruimte Aanbieders hebben om Slimme laaddiensten aan te kunnen bieden, hoe groter de kans dat er een aantrekkelijk aanbod ontstaat voor Gebruikers. Het Programma zet hierop in door ruime kaders te creëren waarmee Aanbieders zoveel mogelijk ruimte krijgen om eenvoudig een Slim laden aanbod en business cases te ontwikkelen, in welke vorm dan ook, zodat in principe elke (potentiële) Aanbieder kan meedoen;
- **Technologie agnostisch** – Het Programma schrijft geen toepassing van een bepaalde techniek voor en kent geen voorkeur hierin. Het Programma stelt slechts functionele kaders en laat vrij met welke techniek Aanbieders invulling geven aan Slim laden. Er is dus ruimte voor zowel charger, car en home centric aansturingstechnologie. En ook voor innovatieve technieken zoals (niet gelimiteerd tot) V2G/V2X en thuisbatterijen.
- **Focus op wat kan** – Slim laden technieken hebben zich in verschillende praktijkproeven bewezen en worden steeds meer toegepast. Waar nog technische beperkingen zijn, zet het

Programma in op de mogelijkheden die er wél zijn. Het Programma richt zich immers op vergroting van de toepassing van Slim laden, niet op de technische doorontwikkeling ervan. Dit betekent dat het Programma beoogt gebruik te maken van bestaande, bewezen technieken, laadpalen die al Smart Charging-ready zijn en Gebruikers die nu al elektrisch rijden of dat tot en met 2025 gaan doen;

- **Eenvoud en goed is goed genoeg** – Het doel van dit Programma is om een zo groot mogelijke versnelling in de markt te bewerkstelligen, een beweging bij zowel Gebruikers, Opdrachtgevers als Aanbieders. Daarom willen we onze inspanningen zo eenvoudig mogelijk vormgeven om laagdrempeligheid voor Gebruikers en Aanbieders te borgen. Dat bevordert de opschaling. Daarbij geldt het credo ‘goed is goed genoeg’: het streven is expliciet niet om voor 2025 een perfecte (eind)situatie voor Slim laden te ontwikkelen maar momentum te verkrijgen.

3.6 Naar een Stimuleringsregeling

De beoogde Stimuleringsregeling dient bij te dragen aan het maximaliseren van het aantal Slimme laadsessies. Idee is om Aanbieders vanuit de Stimuleringsregeling financieel te ondersteunen bij het aanbieden van Slimme laaddiensten en het zorgen voor afname door Gebruikers. Laadsessies die aan een aantal voorwaarden voldoen zijn ‘slim genoeg’ en komen in aanmerking voor een vergoeding. Van belang daarbij is de speelruimte die Aanbieders binnen een laadsessie hebben voor Slim laden. De wens vanuit de Gebruiker voor minimale Laadzekerheid begrenst deze ruimte aan de onderkant. De beschikbare (lokale net)capaciteit begrenst deze ruimte aan de bovenkant (dat gaat over Wijkvriendelijk laden). In de ruimte daartussen hebben Aanbieders de mogelijkheid om de laadsessie te optimaliseren in lijn met doelstellingen die door de Gebruikers worden meegegeven. Slimme laadsessies die voldoen aan de volgende voorwaarden komen in aanmerking voor een vergoeding:

- Er is sprake van Bestemmingsladen: de laadsessie duurt 4 uur of langer;
- De wens voor Laadzekerheid door de Gebruiker laat voldoende ruimte over voor Slim laden;
- Ten minste één van de optimalisatie doelen in de categorie Bewuster laden (kosten en/of klimaat) wordt ingevuld.

De Aanbieder dient in het aanbieden van Slim laden aan Gebruikers dus rekening te houden met de Laadzekerheid voor Gebruikers en het stimuleren van Bewuster laden. Daarnaast speelt Wijkvriendelijk laden een rol. Hieronder staan deze onderdelen nader toegelicht. In Hoofdstuk 4 staan de inhoudelijke contouren van de Stimuleringsregeling uitgewerkt.

Laadzekerheid voor Gebruikers

Voor (toekomstige) Gebruikers is Laadzekerheid van belang. Dit betekent dat Gebruikers weten wat zij kunnen verwachten bij een laadsessie, ook als die slim is. Zo kunnen zij met een comfortabel gevoel Slim laden adopteren als norm voor Bestemmingsladen. Dat werkt bij private thuislaadpunten net anders dan bij laadpunten met meerdere Gebruikers. Bij private thuislaadpunten is er (doorgaans) sprake van een vaste Gebruiker. Deze Gebruiker heeft zelf invloed op de aanleg van het laadpunt en het contracteren van Slimme laaddiensten. Er is dan altijd een directe relatie tussen de Gebruiker en de Aanbieder. Voor (semi-)publieke laadpunten voor meerdere Gebruikers ziet die relatie er anders uit. Daarin heeft ook de opdrachtgever van de laadinfrastructuur (bijv. de

werkgever, regionale of gemeentelijke concessieverlener) veel invloed op de keuzemogelijkheden en laadzekerheid voor de Gebruikers.

Laadzekerheid voor Gebruiker op private thuislaadpunten

- Gebruikers van private thuislaadpunten kunnen een bewuste keuze maken voor Slim laden via een Aanbieder met een Laadaanbod dat voldoet aan de voorwaarden van de Stimuleringsregeling. De Gebruiker laadt binnen een dergelijk aanbod standaard slim.
- Gebruikers geven daarvoor hun standaard voorkeuren op. Dat kan bijvoorbeeld via een app. De voorkeuren bestaan (minimaal) uit:
  - Het minimaal gewenste laadvolume (in kWh);
  - De beschikbare laadtijd (aantal uren beschikbaar om te laden of gewenste vertrektijd). Dit betekent dat Gebruikers ervan uit kunnen gaan dat hun EV aan het eind van een laadsessie met die laadtijd minimaal met het gewenste laadvolume is geladen. Daarmee heeft de Gebruiker controle over laadzekerheid.
- De default waarden staan ingesteld op een laadtijd van 6 uur met een minimaal gewenst laadvolume van 30 kWh. Dit komt overeen met een vooraf gegarandeerd gemiddelde laadsnelheid van 5kW (bij 3 fasen, 7 Ampère per fase) over de gehele laadtijd gezien.
- Gebruikers hebben de mogelijkheid om hun (standaard) voorkeuren (éénmalig) te wijzigen, bijvoorbeeld vanwege vroeg vertrekken de volgende dag, wat kan neerkomen op een opt-out voor Slim laden.

Laadzekerheid voor Gebruikers op laadpunten met meerdere Gebruikers

- Bij laadpunten voor meerdere Gebruikers is er onderscheid te maken tussen Gebruikers die een contract hebben met de betreffende Aanbieder en Gebruikers die dat niet hebben. Bij dat laatste is er sprake van gastgebruik voor zowel kort laden als bestemmingsladen. Vanuit oogpunt van Laadzekerheid is het daarom van belang dat Gebruikers bij gastgebruik standaard kunnen uitgaan van een gegarandeerd laadvermogen (gedurende de hele laadsessie), tenzij zij zelf een actieve keuze maken voor 'slimmer' laden. Om de laadzekerheid te borgen geldt standaard een gegarandeerd laadvermogen van 7,5 kW (bij 3 fasen, 11 Ampère per fase). Hiermee krijgt de Gebruiker ook bij gastgebruik de benodigde Laadzekerheid. Tegelijkertijd krijgt de Aanbieder de mogelijkheid om de laadsessie te optimaliseren zonder verdere betrokkenheid van de Gebruiker (maximaal vermogen voor een publieke aansluiting van 3x25A is 17 kW). Voor dergelijke laadsessies ontvangt de Aanbieder geen vergoeding vanuit de Stimuleringsregeling.
- Aanbieders kunnen Gebruikers, ook bij gastgebruik, een voorstel doen voor Slim laden. Hiervoor gelden de werkwijze en default waarden zoals die ook van toepassing zijn voor private thuislaadpunten (zie hierboven). Dit aanbod is dan van toepassing op alle laadpunten van de Aanbieder, ongeacht de locatie.
- Gebruikers krijgen daarnaast de mogelijkheid om van een opt-out gebruik te maken en te laden met de maximaal beschikbare capaciteit (al dan niet tegen een hoger tarief).

Aandacht voor de kaders van opdrachtgevers

De mogelijkheid van Aanbieders om Slimme laaddiensten aan te bieden – zoals uitgewerkt in het ontwerp van de Stimuleringsregeling kan beperkt zijn door de opdrachtgevers van de Aanbieder. Denk bijvoorbeeld aan de voorwaarden t.a.v. de beschikbare capaciteit en vereiste (minimale) laadvermogen die gesteld zijn vanuit een gebouweigenaar en een concessie- of vergunningverlener. Hierdoor kan een groot onderscheid ontstaan tussen de mogelijkheden voor Aanbieders op private thuislocaties en bij publieke laadpunten. Deze marktconsultatie inventariseert onder andere waar die kaders belemmerend kunnen zijn voor Aanbieders. Het Programma streeft ernaar om met deze opdrachtgevers afspraken te maken zodat deze kaders voor de Aanbieders niet beperkend hoeven te werken. Het streven is dat Aanbieders voor zowel de private (thuis)locaties als voor de publieke laadlocaties een voorstel kunnen doen.

Bewuster laden: kosten en klimaat

Gebruikers kennen verschillende aanleidingen en motivaties voor Slim laden. Veelal gaat het om kostenbewust of klimaatbewust laden. Bekende en minder bekende mogelijkheden zijn bijvoorbeeld gebruik maken van het daltarief, dynamische energieprijzen, balanshandhaving (flexmarkt) en koppeling met duurzame opwek, zowel op eigen locatie als breder in de energiemix als zon en/of wind beschikbaar zijn. Deze varianten – of een combinatie daarvan – maakt dat het laden van de elektrische auto voor een Gebruiker goedkoper en/of duurzamer wordt. Afhankelijk van haar propositie kan een Aanbieder één of meerdere van deze bouwstenen inzetten in haar Laadaanbod en daarmee haar eigen business case op te bouwen. Om voor de Stimuleringsregeling in aanmerking te komen dient de Aanbieder ten minste één van de bouwstenen uit Bewuster laden in te zetten als optimalisatiedoel.

Wijkvriendelijk laden

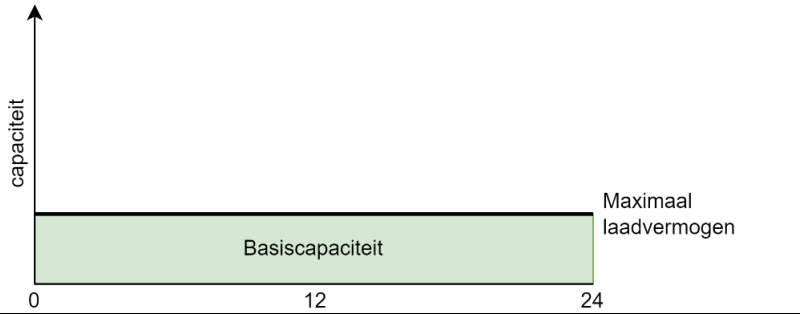
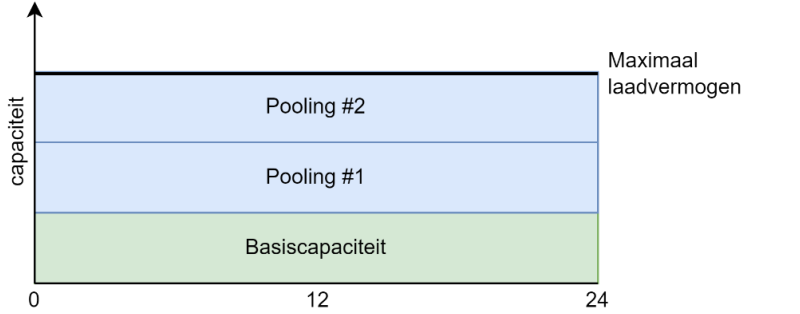
Met Slim laden van elektrische auto's ontstaat een mogelijkheid om de lokale beschikbare netcapaciteit zo optimaal mogelijk te benutten voor alle Gebruikers van elektriciteit in een wijk. Enerzijds door Gebruikers te stimuleren om een zo laag mogelijke basiscapaciteit van de aansluiting te nemen. De basiscapaciteit bepaalt het gegarandeerde (mogelijke) maximum laadvermogen binnen een laadsessie, al dan niet slim. Anderzijds door Aanbieders de mogelijkheid te geven om wijkvriendelijke oplossingen toe te passen die extra speelruimte opleveren voor Slim laden. Dit kan op verschillende manieren zoals (zie ook Afbeelding 1):

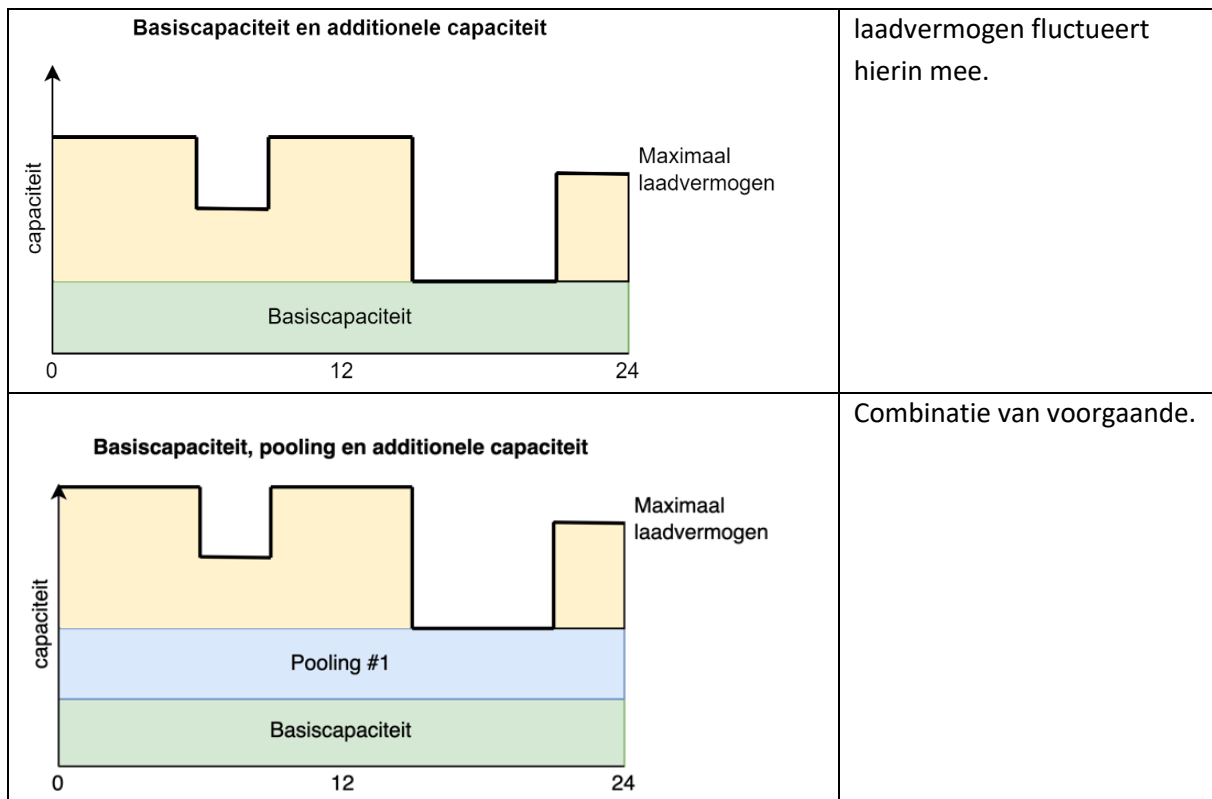
- **Basiscapaciteit**

- **Privaat:** het is mogelijk voor private thuisaansluitingen (3x25A) om een Laadaanbod te ontwikkelen waarbij de Gebruiker (eigenaar van de aansluiting) kan kiezen uit twee of meerdere basiscapaciteiten. Bijvoorbeeld een keuze uit 5, 8 en/of 11 kW.
- **(Semi)publiek:** Voor (semi)publieke aansluitingen (3x25A) zal het mede afhangen van de kaders vanuit de opdrachtgever en het aantal laadpunten op een aansluiting in hoeverre een Aanbieder ervoor kiest keuzes in basiscapaciteiten aan te bieden aan Gebruikers. Het gaat dan bijvoorbeeld om een keuze uit 4, 8, 12 en/of 17 kW.
- In combinatie met pooling of additionele capaciteit (zie hieronder) kan meer capaciteit beschikbaar komen om een elektrische auto met een hoger maximum vermogen te laden (op momenten dat dat slim is).

- **Pooling:** de beschikbare basiscapaciteit van meerdere laadpunten binnen een wijk wordt samengevoegd, waardoor een elektrische auto met een hoger maximum vermogen kan laden. Voorbeeld: een Aanbieder heeft 3 private laadpunten in een wijk, waarvan hij op dat moment bij 1 laadpunt een auto wil laden. De Aanbieder heeft gekozen een basiscapaciteit van 5 kW aan te bieden. Door pooling is er in totaal $3 \times 5 = 15$ kW beschikbaar. De auto kan laden met 15 kW mits technisch haalbaar.
- **Additionele capaciteit:** gedurende de dag is vaak meer dan voldoende capaciteit beschikbaar. Via het additioneel vermogen wordt deze extra capaciteit aan de Aanbieders in de wijk beschikbaar gesteld (via een profiel). De extra capaciteit wordt gelijkwaardig per laadpunt verdeeld onder de Aanbieders die hier gebruik van kunnen maken. Op specifieke momenten gedurende de dag kan een elektrische auto daardoor met een hoger vermogen laden.

Toepassing van pooling en extra vermogen vindt plaats op wijkniveau (orde grootte postcode 4).
Programma

Scenario	Toelichting
<p style="text-align: center;">Alleen basiscapaciteit</p> 	<p>De Aanbieder maakt alleen gebruik van de gekozen basiscapaciteit en/of pooling en additioneel vermogen zijn niet beschikbaar. Het maximale laadvermogen is gelijk aan de beschikbare basiscapaciteit.</p>
<p style="text-align: center;">Basiscapaciteit en pooling</p> 	<p>De Aanbieder maakt gebruik van pooling en die capaciteit is beschikbaar. Hierdoor kan de beschikbare capaciteit van de verschillende laadpunten worden gecombineerd. Het maximale laadvermogen (bij combinatie) neemt hierdoor toe zover technisch mogelijk is.</p>
	<p>De Aanbieder maakt gebruik van additionele capaciteit en die is beschikbaar. Gedurende de dag is hierdoor op specifieke momenten meer capaciteit beschikbaar. Het maximale</p>

Afbeelding 1: Illustratie van verschillende laadprofielen die gebruik maken van wijkvriendelijke oplossingen

3.7 Monitoring en evaluatie

Het Programma wil bijdragen aan de verdere ontwikkeling van Slim laden op grote schaal. Met de schaal waarop via dit Programma Slim laden wordt toegepast, wordt veel nieuwe praktijk kennis opgedaan. Om die te ontsluiten monitort en evalueert het Programma de ontwikkeling van de vraag naar en het aanbod van Slimme laaddiensten. Dit gebeurt zowel kwalitatief en kwantitatief. Hiervoor wordt medewerking gevraagd van onder andere Gebruikers, Aanbieders, opdrachtgevers en netbeheerders.

In het hiernavolgende hoofdstuk 4 zijn de inhoudelijke contouren in de vorm van een concept Stimuleringsregeling uitgewerkt.

4. Ontwerp Stimuleringsregeling Slim laden

4.1 Stimuleringsregeling Slim laden

De Stimuleringsregeling Slim laden is bedoeld voor Aanbieders die Slimme laaddiensten aan Gebruikers aanbieden. Het doel van de regeling is om deze Aanbieders te stimuleren om Gebruikers zoveel mogelijk Slimme laadsessies te laten afnemen in de periode tot en met 2025. Na toekenning van de regeling, op basis van een aangevraagd budget, ontvangt de betreffende Aanbieder een financiële vergoeding voor elke Slimme laadsessie die een Gebruiker (daadwerkelijk) bij haar afneemt (zie paragraaf 4.2). Daarbij ontvangt zij een eenmalige bijdrage in de opstartkosten voor het aanbieden van de Slimme laaddiensten. Bij een besluit om het Programma te starten wordt de regeling naar verwachting eind 2022 gepubliceerd, met eenmalige openstelling voor de periode begin 2023 tot einde 2025.

De Stimuleringsregeling Slim laden is gebaseerd op een tendersysteem met een competitie tussen Aanbieders die een aanvraag doen (zie paragraaf 4.3). Om voor de regeling in aanmerking te komen dienen Aanbieders een aanvraag in met een voorstel (zie paragraaf 4.4) dat voldoet aan de voorwaarden zoals omschreven in paragraaf 4.5. Toekenning van aanvragen vindt plaats middels rangschikking van de voorstellen op basis van criteria (zie paragraaf 4.4), totdat het budgetplafond is bereikt. Het budgetplafond is nog niet vastgesteld: de opbrengst van deze marktconsultatie zal daarvoor medebepalend zijn.

4.2 Opbouw vergoeding

Na toekenning van de aanvraag kunnen Aanbieders een vergoeding ontvangen. Deze is opgebouwd uit twee delen: een eenmalige bijdrage in de opstartkosten en een vergoeding per afgenomen Slimme laadsessie.

Vergoeding per Slimme laadsessie

Een Aanbieder ontvangt een vergoeding voor elke Slimme laadsessie met de volgende kenmerken:

- Er is sprake van Bestemmingsladen: de laadsessie duurt 4 uur of langer;
- De wens voor Laadzekerheid door de Gebruiker laat voldoende ruimte over voor Slim laden: de vooraf opgegeven voorkeuren voor de laadsessie komen overeen met een gegarandeerde gemiddelde laadsnelheid van 5kW of lager¹ (bij 3 fasen, 7 Ampère per fase);
- Ten minste één van de optimalisatie doelen in de categorie Bewuster laden (kosten en/of klimaat) wordt ingevuld:
  - Daltarief;
  - Dynamisch energietarief;
  - Flex- en congestiemarkt;
  - Koppeling aan duurzame energie via eigen opwek;
  - Koppeling aan duurzame energie via zon/wind profielen.

---

¹ Het achteraf effectief geleverde gemiddelde laadvermogen van een Slimme laadsessie kan hoger zijn dan 5 kW (in lijn met de gekozen optimalisatie doelstellingen en markten op dat moment), maar dat kan niet vooraf zijn gegarandeerd.

De vergoeding per laadsessie is opgebouwd uit de volgende componenten:

Referentievergoeding

De vergoeding in € / sessie die de Aanbieder opgeeft bij de aanvraag voor de Stimuleringsregeling en die geldt al referentie voor de vergoeding van alle (type) laadsessies.

Voor laadsessies met alléén het daltarief als optimalisatiedoel voor Bewuster Laden ontvangt de Aanbieder 30% van de opgegeven referentievergoeding.

Multiplijer wijkvriendelijk

Om Aanbieders en Gebruikers te stimuleren Wijkvriendelijk te laden is een multiplijer van toepassing op de referentievergoeding. Hoe minder groot de claim is die een Gebruiker legt op de beschikbare netcapaciteit in een wijk vanuit de gekozen en/of beschikbaar gestelde basiscapaciteit (gegarandeerd maximum vermogen), hoe groter de vergoeding aan de Aanbieder per Slimme laadsessie. N.B.: omdat het toepassen van pooling en additionele capaciteit in het belang is van de Aanbieder zelf staat daar geen extra vergoeding tegenover.

Maximering op aantal laadsessies

Indien de Aanbieder gedurende de looptijd van het Programma meer Slimme laadsessies realiseert dan opgenomen in het voorstel, dan ontvangt de Aanbieder daarvoor geen extra vergoeding.

Eenmalige bijdrage opstartkosten

Gedacht wordt aan een eenmalige bijdrage in de opstartkosten van € 50.000 per Aanbieder. Deze vergoeding is bedoeld als bijdrage voor het inrichten van de benodigde technische en administratieve systemen en de communicatie van het Laadaanbod naar Gebruikers. De vergoeding vanuit het Programma is nadrukkelijk bedoeld als stimulans. We beseffen ons dat de vergoeding (mogelijk) niet kostendekkend is binnen de periode tot 2025 maar voorzien dat marktpartijen na 2025 in staat zullen zijn de investering terug te verdienen. Het is aan de Aanbieders om deze stimulans om te zetten tot een aantrekkelijk Laadaanbod voor Gebruikers, bijvoorbeeld door in te spelen op energiemarkten en zo een aanvulling op de business case te ontwikkelen.

4.3 Proces Stimuleringsregeling

De procestappen in de Stimuleringsregeling zijn als volgt:

1. Publicatie van de regeling – in deze fase hebben Aanbieders de mogelijkheid om kennis te nemen van de regeling en aanvullende vragen te stellen;
2. Aanbieden – in deze fasen dienen Aanbieders een voorstel in om gebruik te maken van de Stimuleringsregeling;
3. Toekennen – in deze fase vindt de beoordeling van de voorstellen van Aanbieders plaats en vindt toekenningen van de budgetten plaats;
4. Uitvoeren en vergoeden – in deze fase, voeren de Aanbieders de projectvoorstellen uit zoals die zijn ingediend, krijgen de Aanbieders de bijdrage in de opstartkosten uitgekeerd en krijgen zij de vergoeding per Slimme laadsessie uitgekeerd op basis van werkelijk geleverde laadsessies;
5. Evaluatie en verantwoording – in deze fase sluit het Programma de regeling af en vindt inhoudelijke evaluatie en financiële verantwoording plaats.

4.4 Systematiek

Toekenning van aanvragen voor de Stimuleringsregeling vindt plaats middels rangschikking van de voorstellen op basis van de criteria voor toekenning in Tabel 1, totdat het budgetplafond is bereikt. Wanneer het budgetplafond wordt benaderd zal de eerstvolgende Aanbieder in de rangschikking niet de volledige vergoeding krijgen waarvoor is ingeschreven. De toekenningscriteria worden hierna toegelicht.

Tabel 1: Overzicht toekenningscriteria en opbouw van het totaal aangevraagde budget

criterium voor toekenning	Weging	
1. Kwaliteit Laadaanbod	30%	Totaal aangevraagd budget = gevraagde vergoeding per sessie * verwachte aantal sessies + vaste bijdrage opstartkosten
2. Aantal Slimme laadsessies	30%	
3. Vergoeding per Slimme laadsessie	25%	
4. Plan van aanpak	15%	

1. Kwaliteit Laadaanbod

Voor het criterium Kwaliteit Laadaanbod beschrijft de Aanbieder het Laadaanbod dat zij aan Gebruikers zal doen. De beoordeling betreft onder andere de beschrijving van de basis van het Laadaanbod, de keuzemogelijkheden, het aanbod op Laadzekerheid, Bewuster Laden en Wijkvriendelijk laden, de locaties waar het aanbod geldig is, de werkwijze rond keuzes en voorkeuren van Gebruikers en de communicatie en delen van informatie met Gebruiker. Het criterium Laadaanbod kent een kwalitatieve beoordeling en wordt individueel beoordeeld door experts binnen het RVO. Hoe specifieker en duidelijker het Laadaanbod is uitgewerkt op de uitgevraagde onderdelen, hoe hoger de score. Hierbij wordt gedacht aan een categorisering in onvoldoende (uitsluiting), voldoende, goed en uitstekend op basis waarvan punten worden toegekend. Inschrijvers krijgen een toelichting per criteria op de toegekende score.

Zie de minimale voorwaarden aan het laadaanbod in paragraaf 4.5

2. Aantal slimme laadsessies

De regeling beoogt Aanbieders te stimuleren een significante bijdrage te leveren aan het Programmadoel. Het aantal te realiseren Slimme laadsessies is daarmee een bepalend criterium in de toekenning van de aanvraag. Aanbieders wordt dan ook gevraagd om het aantal Slimme laadsessies dat zij verwachten jaarlijks te realiseren (in 2023, 2024 en 2025) in het voorstel op te nemen, met een onderbouwing. Vanuit het oogpunt om te versnellen is een gedachte bij dit criterium om eerder gerealiseerde aantallen zwaarder te wegen dan later gerealiseerde aantallen. De waardering van het aantal aangeboden Slimme laadsessies vindt plaats op basis van Programmapuntentoekening. Er zijn hierbij meer punten te behalen naarmate er meer Slimme laadsessies worden aangeboden.

3. Vergoeding per Slimme laadsessie

Bij het voorstel geeft de Aanbieder een gevraagde referentievergoeding per Slimme laadsessie in € per laadsessie op, met een financiële onderbouwing. De waardering van dit criterium vindt plaats op basis van een vergelijking met een maximum referentievergoeding van € 1,50 per Slimme laadsessie. Op basis van dit maximum wordt een relatieve score voor de Aanbieders bepaald.

De (voorlopige) maximumwaarde voor de referentie vergoeding is gesteld op € 1,50 per Slimme laadsessie. De benodigde stimulering om een elektrische rijder daadwerkelijk een Slimme laadsessie af te laten nemen kan in de praktijk hoger of lager zijn. Inzicht in de prijselasticiteit van elektrische rijders ontbreekt nog. Praktijkvoorbeelden laten zien dat Gebruikers bij thuisladen op dit moment in een bandbreedte van € 100 tot € 300 per jaar aan Slim laden kunnen verdienen. Bij ca. 100 laadsessies per jaar (o.b.v. 4.000 kWh per jaar met gemiddeld 40 kWh per laadsessie) komt dit neer op € 1 tot € 3 per laadsessie.

4. Plan van aanpak

In het plan van aanpak beschrijft de Aanbieder zijn aanpak om het voorgenomen aantal Slimme laadsessies te realiseren. De beoordeling betreft onder andere de beschrijving van de concrete activiteiten, planning, risico's en beheersmaatregelen voor realisatie, de wijze waarop communicatie en informatievoorziening voor Gebruikers wordt ingericht, de projectorganisatie, de samenwerking met Programmaorganisatie en andere stakeholders en de wijze waarop monitoring, evaluatie en verantwoording wordt ingericht. Het plan van aanpak kent een kwalitatieve beoordeling. Elk plan wordt individueel beoordeeld door experts binnen het RVO. Hoe concreter en overtuigender het plan van aanpak is uitgewerkt op de uitgevraagde onderdelen, hoe hoger de score. Hierbij wordt gedacht aan een categorisering in onvoldoende (uitsluiting), voldoende, goed en uitstekend op basis waarvan punten worden toegekend. Inschrijvers krijgen een toelichting per criteria op de toegekende score.

Zie de minimale voorwaarden aan het plan van aanpak in paragraaf 4.5

4.5 Voorwaarden

Het voorstel bij een aanvraag van Aanbieders dient aan een aantal voorwaarden te voldoen. Alleen als het voorstel aan deze voorwaarden voldoet komt een aanvraag in aanmerking voor een beoordeling van het voorstel en/of toekenning van de aanvraag. De minimale voorwaarden hebben betrekking op de thema's die hierna zijn toegelicht.

Laadaanbod

Het Laadaanbod dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

Overeenkomst

- Elke Gebruiker die (Slimme) laaddiensten uit een Laadaanbod afneemt bij zijn of haar private laadpaal, dient actief te hebben ingestemd met het Laadaanbod van de Aanbieder (overeenkomst).
- Gebruikers die ervoor kiezen gebruik te maken van laaddiensten bij een (semi)publieke laadpaal, stemmen daarmee in met de standaard aangeboden laaddienst, tenzij ze actief een specifieke overeenkomst voor een Laadaanbod hebben gesloten met de betreffende Aanbieder.

Voorkeuren Gebruiker

- Gebruikers krijgen bij elke overeenkomst voor een Laadaanbod de mogelijkheid hun standaard voorkeuren op te geven, te wijzigen en op te slaan.
- Gebruikers dienen de mogelijkheid te hebben om hun voorkeuren voor elke laadsessie te wijzigen.

Laadzekerheid voor Gebruiker op private thuislaadpunten

- De voorkeuren voor Laadzekerheid bestaan minimaal uit:
  - Het minimaal gewenste laadvolume (in kWh);
  - De beschikbare laadtijd (aantal uren beschikbaar om te laden of gewenste vertrektijd).
- De default waarden voor deze voorkeuren staan ingesteld op een laadtijd van 6 uur met een minimaal gewenst laadvolume van 30 kWh.

Laadzekerheid voor Gebruikers op laadpunten met meerdere Gebruikers

- Er geldt een standaard voorkeur van een gegarandeerd laadvermogen van 7,5 kW (bij 3 fasen, 11 Ampère per fase).
- Als Aanbieders Gebruikers een voorstel doen voor Slim laden gelden hiervoor dezelfde voorwaarden als bij private thuislaadpunten (zie hierboven). Dit aanbod is dan van toepassing op alle laadpunten van de Aanbieder, ongeacht de locatie.
- Gebruikers krijgen de mogelijkheid om van een opt-out gebruik te maken en te laden met de maximaal beschikbare capaciteit (al dan niet tegen een hoger tarief).

Bewuster laden

- De Aanbieder dient ten minste één van de volgende optimalisatiedoelen aan te bieden en invulling te geven in het Laadaanbod”
  - Daltarief;
  - Dynamisch energietarief;
  - Flex- en congestiemarkt;
  - Koppeling aan duurzame energie via eigen opwek;
  - Koppeling aan duurzame energie via zon/wind profielen.
- Het staat de Aanbieder vrij om andere optimalisatiedoelen toe te voegen, mits deze aansluiten bij de doelstellingen van goedkoper en duurzamer laden.

Communicatie en marketing

- Het Laadaanbod, bestaande uit minimaal het aangeboden laadvermogen c.q. de aangeboden laadsnelheid, laadduur en laadprijs, wordt duidelijk met Gebruikers gecommuniceerd.
- Het daadwerkelijke verloop van de sessie moet achteraf te reconstrueren en te communiceren zijn.
- De naamgeving/branding, prijsstelling en verdere invulling van de Laaddiensten in het Laadaanbod is vrij aan de Aanbieder. Dit geldt dus ook voor kortingen of meerkosten die Aanbieders aan de Gebruikers aanbiedt c.q. in rekening brengt bij de keuze van Gebruiker voor een bepaalde Laaddienst uit het Laadaanbod.

Vergoeding per Slimme laadsessie

Het voorstel voor de vergoeding dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- De maximumwaarde voor de referentie vergoeding is € 1,50 per Slimme laadsessie.
- Bevat een financiële onderbouwing van de referentie vergoeding

Plan van aanpak

Het plan van aanpak dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

Implementeren en uitvoeren

De Aanbieder is verantwoordelijk voor het aanbieden van het Laadaanbod conform de ingediende beschrijving van het Laadaanbod. De Aanbieder dient voor de uitvoering aan de volgende eisen te voldoen:

- Het Laadaanbod is uiterlijk 3 maanden na toekenning van de aanvraag beschikbaar voor Gebruikers.
- De Aanbieder dient jaarlijks ten minste 50% van het opgegeven aantal Slimme laadsessie te hebben gerealiseerd (in 2023 en 2024), anders vervalt de geldigheid van de toekenning van de aanvraag voor de jaren erna.
- Wijzigingen in het plan van aanpak en/of het laadaanbod van de Aanbieder zijn alleen toegestaan met instemming van het Programma.

Meten en verantwoorden

De Aanbieder krijgt een budget toegekend om Slimme laadsessies mogelijk te maken. Om het budget na toekenning ook daadwerkelijk te ontvangen dient Aanbieder aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- De Aanbieder dient te meten en te verantwoorden hoeveel Slimme laadsessies zijn afgenomen. De aanbieder rapporteert per kwartaal het aantal afgenomen Slimme laadsessies. De rapportages worden onderbouwd met geanonimiseerde Charge Detail Records waaruit blijkt dat de Slimme laadsessie heeft plaatsgevonden conform de voorwaarden van het Programma.
- Via een kwartaalrapportage toont de Aanbieder aan welk Laadaanbod aan Gebruikers wordt aangeboden inclusief de wijze waarop dit wordt aangeboden.
- Via een kwartaalrapportage toont de Aanbieder aan hoe de uitvoering van het Plan van Aanpak verloopt, inclusief beheersing van risico's en rapportage op het doel en bereik van het aantal Slimme laadsessies.

Medewerking een Programmamonitoring en -evaluatie

Om de Programmadoelen te bereiken, en verdere ontwikkeling van Slim laden mogelijk te maken monitort en evalueert het Programma tijdens de uitvoering. Van Aanbieders wordt hieraan medewerking gevraagd. Hiervoor gelden de volgende eisen:

- Aanbieders nemen actief deel aan een voortgangsoverleg over de uitvoering van het Programma en communicatieactiviteiten naar Gebruikers.
- Om Gebruikers te informeren en/of feedback te ontvangen deelt de Aanbieder berichten met de Gebruikers over het Programma en/of survey die worden uitgezet. Het gaat om een beperkt aantal berichten per jaar.

- Aanbieders delen geanonimiseerde data over alle laadsessies van de Gebruikers, zodat op geaggregeerd niveau evaluatie plaats kan vinden. Het Programma publiceert alleen gegareerde informatie en uitkomsten van analyses. Er zal geen publicatie over individuele Gebruikers en/of Aanbieders plaatsvinden.
- Om aan deze vereisten te voldoen nemen de Aanbieders hierover relevante passages op in de voorwaarden voor Gebruikers.
- De Aanbieder verleent medewerking aan informatieverstrekking aan het Programma Slim laden voor iedereen om evaluatie van het Programma mogelijk te maken. Het gaat bijvoorbeeld om interviews, beantwoorden van gerichte vragen en/of gebruikte documenten. Niet publiek beschikbare individuele informatie van Aanbieders zal door het Programma niet worden gepubliceerd.

Bijlage: begrippenkader

Aanbieder

Marktpartij die Slimme laaddiensten kan aanbieden aan Gebruikers, zoals (maar niet uitsluitend) Charge Point Operators, e-Mobility Service Providers, leasemaatschappijen, energieleveranciers, autofabrikanten en Smart Charging providers.

Bestemmingsladen

Een laadsessie met een duur van tenminste 4 uur.

Bewuster laden

Slim laden gericht op optimalisatie doelen die verband houden met bewust willen (laten) sturen op kosten en/of klimaat.

Gebruiker

Berijders van elektrische auto's (huidig of toekomstig) die een Slimme laaddienst kunnen afnemen.

Laadaanbod

Commercieel aanbod van een Aanbieder aan een Gebruiker voor het afnemen van (een of meerdere) laadsessies. Op basis van het Laadaanbod kiest de Gebruiker tegen welke kosten, met welk vermogen c.q. snelheid en onder welke voorwaarden een elektrische auto wordt geladen.

Laadzekerheid

Aspect van het Laadaanbod dat borgt dat Gebruikers gevoel hebben dat zij weten wat zij kunnen verwachten bij een laadsessie, ook als die slim is, zodat ze met een comfortabel gevoel Slim laden adopteren als norm voor Bestemmingsladen.

Programmateam

Team dat verantwoordelijk is voor de opbouw van het Programma Slim laden voor iedereen.

Slim laden

Het geautomatiseerd aansturen van een laadsessie van een elektrische auto in tijd en/of vermogen. Lichte elektrische voertuigen zoals e-bikes en e-scooters vallen hier niet onder.

Slim laden voor iedereen (het Programma)

Nationaal Programma (in opbouw) met als doel om de toepassing van Slim laden op grote schaal in Nederland mogelijk te maken. Het Programma streeft naar 70% of meer elektrische rijders die structureel Slim laden in 2025.

Slimme laaddiensten

Service van Aanbieders aan Gebruikers om een elektrische auto te laden, waarbij onderscheid gemaakt kan worden in bijvoorbeeld sneller, duurzamer en/of goedkoper laden.

Slimme laadsessie

Een laadsessie van een elektrische auto waarbij het laden, op basis van voorkeuren van de Gebruiker, automatisch wordt geoptimaliseerd op basis van de gemaakte keuzes in Bewuster laden, Wijkvriendelijk laden en Laadzekerheid.

Stimuleringsregeling Slim laden

Regeling voor Aanbieders om hen te stimuleren om aan Gebruikers zoveel mogelijk Slimme laadsessies aan te bieden.

Wijkvriendelijk laden

Slim laden waarbij mogelijkheden worden gebruikt om de lokale beschikbare netcapaciteit zo optimaal mogelijk te benutten voor alle gebruikers van elektriciteit in een wijk.

Dit is een uitgave van Nationale Agenda Laadinfrastructuur
www.agendalaadinfrastructuur.nl/

11 maart 2022